

Szerkeszti: Pásztor Sándor

Kilátó

A Magyar Szó szombati magazinja

XL. évfolyam, 22. szám

2001. június 16.

J E G Y Z E T

Nagyok, kicsik, még kisebbek

Csorba Béla

Akét évvel ezelőtti bombázások, bármilyen bizarr is e kijelentés, minden tragikus kiemenetelük ellenére évekre megtermékenyítőleg hatottak az európai szellemi életre. Annyi politikai, nemzetközi jogi, etikai és általános mentálhigiéniai anyag gyűlt össze alig több mint három hónap alatt, amin még évekig el fognak rágódni és csemegézni az ókontinens felkent és kevésbé felkent értelmiségjei.

Konrád György például makacs kitartással ismételteti azt a tézisé, amely a hatvanas évek baloldali NATO-ellenességének közhelyein alapszik, s amelynek végső konzekvenciája a bombázások elítélése volt. Emögött azonban nemcsak a racionális érvelés igazságtartalma és logikája hiányzott, hanem „a szellemi felelőséggel járó kockázat” is, ami Konrádot mint ellenzéki író, a hetvenes-nyolcvanas években oly szimpatikussá tette. A Jugoszlávia bombázása kapcsán kialakított meglehetősen ingatag lábakon álló gondolatrendszere és a ténytiszteletet mellőző érvelése viszont nem több múltó értelmiségi divatnál. Nem véletlen, hogy két évvel ezelőtti nyilatkozatai kapcsán oly heves bírálat érte Nádas Péter és **Eörsi István** részéről, vagyis még balról, illetve liberális oldalról is. Azóta Konrád egy egész könyvében ismételte meg mindazt, amivel 1999-ben borzolta a kedélyeket Közép-Európában, s amiért oly sok dicséretet kapott bizonyos baloldali nyugat-európai körökben, na meg Milošević Szerbiájában. A könyvre Mirko Kovač is reagált, az a szerb író, aki Miloševićék hatalomra jutása után nem sokkal az önkéntes emigrációt választotta, s kíméletlenül leszámolt a szerb nacionalizmussal: nemcsak Milošević és Šešelj nacionalizmusával, de az azóta hatalomra került ellenzékével is. Karagyörgy Konrád c. vitáitát nemrégiben jelentette meg az egyik fiatal írókat maga köré tömörítő magyarországi folyóirat. Ebben Kovač ízekre szedi Konrád okfejtését, s részrehajlással és a tények tiszteletben tartásának hiányával vádolja, s bírálja többek között Konrád azon eszmefuttatását, amit a magyar író tudtommal először a freiburgi egyetemen olvasott fel 1999. április 28-án. Ennek a felolvasásnak, amelyben igazságok, féligazságok, tévedések és csúsztatások keverednek, néhány nappal a megjelenése után igen nagy teret szentelt a miloševićista sajtó, de emlékeztetem szerint a Magyar Szó is közölt belőle részleteket. Nos, Konrád kijelentette: „Eddig a nyugati demokráciák valami jót jelentettek, most pedig hogy a nagyok ütnek a kicsit. A nagyok ellen a kicsi nem sokat tehet, dühét a még kisebbben tölti ki. Így aztán a nagyok jól megvédték a legkisebbet.” Így szellemeskedik Konrád. Ezzel szemben – ha az ő szavaival élhetünk volna – akkor a nyilvánosság előtt a következőképpen írtuk volna le a történetet:

A nagyok és a kicsik között ezúttal nemcsak nagyságrendbeli különbség van, hanem értékbeli is. A „nagyok” modern polgári demokráciák (ami egyáltalán nem jelenti, hogy hibátlanok, vagy hogy mentesek az önzéstől, a gógtól és a hatalomvágytól), velük szemben viszont a „kicsi”, vagyis Szerbia kváziparlamentáris totalitarizmus, az elnök maffiájának és családjának felvilágosult sovíniszta diktatúrája. Az esemény sor pedig nem azzal vette kezdetét, hogy a „nagyok” elkezdtek ütni a „kicsit”, hanem úgy, hogy a „kicsi” elkezdte ütni, majd kiirtani szomszédait, miközben a „nagyok” ölbe tett kézzel, majd később impotens diplomáciai megalkuvások hínárjába keveredve tehetetlenül nézték mindezt. Amikor pedig a „kicsi”-nek végre az orrára koppintottak, mindezt túl lassan, túl felelőtlenül tették, a nyugati értelmiségi társadalom nihilista cinizmusának duruzsolásától kísértén. Ebbe a duruzsolásba persze belejátszott a jugosztalgia éppúgy, mint a nyugati baloldalnak azon eredendő vétké, hogy a bűnököt, lett légyenek akár a legnagyobb gaztetek is, könnyebben megbocsátja, ha baloldali diktátorok követik el, mint ha Somozák és Pinochetek. Ennek az általános felelőtlenségnek lett azután a következménye az, hogy miután a

„kicsi” egyik szomszédján a dühét kitöltötte, nekiugrott a még kisebbnek, vagyis az albánoknak is. Emlékezzünk csak: 1995-ben a békeerők holland parancsnoka együtt italozott Mladić tábornokkal, majd végigasszisztálta a srebrenicai muzulmán

Oleg DERGACSOV (Ukrajna)

férfiak összeszedését. Meg sem kísérelte az ellenállást, ami pedig, meggyőződése, visszaretentette volna a szerbeket a tömegmészárlástól. Srebrenica eleste és 8000 ember kivégzése után a Nyugat szigorúbb pózt vett fel ugyan, ám a kiirtott város Mladićek kezén maradt. Ezek után miért ne próbálkozott volna Milošević Kosovóban is?

Hogy később mi történt, azt tudjuk. S azt is, hogy mi történt volna akkor, ha a NATO nem vállalja a beavatkozást. Az, ami Srebrenicán, csak még nagyobb volumenben. Hiszen még így is ezrek pusztultak el, és a tömegsírok egy része máig feltáratlan maradt. Ezen a mérlegen viszont Konrád valamennyi érve, amit az 1999-es bombázások kapcsán mondott el, súlytalan volt már megszületése pillanatában, s az maradt azóta is. ■

Jasiek ZBORUCKI (Lengyelország)